

Cykelsti/Vandresti

Vandresti

Tellplads

Turistinformation

Seværdigheder

- 1 Kronprins Frederiks Bro
- 2 Museet Færgegården
- 3 Kitnæs-skatten
- 4 Gerlev Landsby
- 5 Gerlev Rosenpark
- 6 Skuldelev Havn
- 7 Skuldelevskibene
- 8 Skuldelev Dukkemuseum
- 9 Skuldelev Ås
- 10 Skulpturen Livsviljen
- 11 Østskoven
- 12 Eskildsø
- 13 Selsø Slot
- 14 Selsø Kirke
- 15 Skibby Kirke

Fjordstien 7

fra Frederikssund til Skibby

Denne del af Fjordstien er uden egentlig rute. Foderen fortæller om det østlige Hornsferreds natur og kulturhistorie - for eksempel Skuldelev As, Selsø Slot, Kitnæs-skatten, Skuldelevskibene og klosteret på Eskildsø.

Fjordstien er et forløb af vandre- og cykelstier langs Roskilde Fjord og Isefjorden. Den henvender sig til cyklister og vandrere. I sin endelige udførsel bliver stien 275 km lang. Fjordstien er inddelt i etaper, og denne folder beskriver turen fra Frederikssund til Skibby. På det lille kort kan man se, hvilke foldere der er udgivet.

Fra Frederikssund til Skibby er der ca. 30 km, hvis man besøger alle seværdighederne. Der er ikke anlagt et særligt stiforløb, og den gående, cyklende eller kørende må derfor selv sammensætte sin rute på baggrund af kortet. Frederikssund Kommune har i samarbejde med Frederikssund Erhvervs- og Turistcenter lavet denne folder. Den giver mulighed for at opleve fjordlandskabet og de natur- og kulturmiljøer, der har tilknytning til fjordens liv

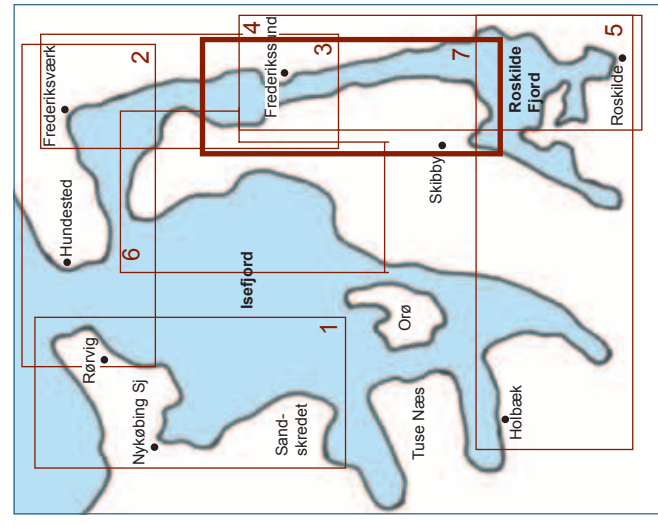
og historie. Folderen er således en forløber i forhold til en kommende færdiggørelse af fjordstien med kystnære cykel- og vandrestier på Hornsherreds østkyst.

Foldere

Der er indtil nu udgivet 7 foldere. De kan fås hos turistbureauer og downloades på www.fjordstien.dk.

Fjordstien

- 1: Rørvig til Sandskredet, ca. 30 km
- 2: Hundested til Frederiksværk, ca. 15 km
- 3: Frederiksværk til Frederikssund, ca. 20 km
- 4: Frederikssund til Roskilde, ca. 30 km
- 5: Roskilde til Holbæk, ca. 47 km
- 6: Kulhuse til Vellerup, ca. 40 km
- 7: Frederikssund til Skibby, ca. 30 km

Forsidefoto: Udsigten over Vellerup Vig og Orø. Fotograf Ole Malling. Øvrige foto Patrick Holbek, hvor intet andet er nævnt. Redaktør: Signe Lillendahl Andersen.

Kronprins Frederiks Bro og Færgegården

Siden middelalderen har der været fast færgeforbindelse over Roskilde Fjords smalleste sted, som forbinder Hornsherred med Nordsjælland. En pram transporterede såvel bondens køer på vej til markedet som de kongelige jagtselskaber til Jægerspris Slot, men efterhånden blev trafikken for tung. I 1868 blev færgeren derfor erstattet af en pontonbro opkaldt efter den daværende kronprins Frederik (den senere Frederik VIII), og i 1935 blev den afløst af den nuværende stålbro (1). Færgefarten blev styret fra Færgegården (2). I 1984 åbnede det kulturhistoriske museum Færgegården, der fortæller Fjordlandets historie gennem 10.000 år – fra jægerstenalderen til 1900-tallets industri-samfund.

Kitnæs-skatten ved Kignæs

Tilbage til de allertidligste tider har de mange beskyttende øer og vige gjort Hornsherred til et ideelt sted for mennesker at bosætte sig. Man ser stadig tegn herpå i landskabet. På begge sider af fjorden ses mange bronzealdergravhøje (2.000-500 f. Kr.). I skoven Færgelunden på kanten af Kignæsskrænten blev der i 1960'erne fundet en lille guldskat fra ældre germansk jernalder (5.-6. århundrede e.Kr.). (3) Fundet består af 20 brakteater, dvs. guldmønter, og en pragtfibula, som er en dragtnål. Vi ved ikke, hvorfor skatten blev gravet ned. Måske var den et offer til de guder, der er afbilledet på smykkerne. Skatten antyder områdets strategiske og økonomiske betydning, idet Roskilde

Fotograf: Søren A. Sørensen

Fjord var oldtidens 'hovedfærdselsåre' til kongernes Lejre. Kitnæs-skatten kan ses på Nationalmuseet. Museet Færgegården har andre lokale fund fra oldtiden.

Gerlev Landsby

Gerlev (4) blev som en del af 1700-tallets landboreformer udskiftet ved en såkaldt stjerneudskiftning, hvor landsbyen bibeholdtes i midten og hver gård fik tildelt et kileformet sammenhængende markstykke. Gerlev har derfor - ligesom landsbyerne Østby og Sønderby - bevaret meget af sin middelalderlige byplan, og de nyere kvarterer ligger i udkanten af byen. Landboreformerne betød opgivelse af det gamle landsbyfællesskab til fordel for selveje og mere effektiv dyrkning af langt større marker. De små jordlodder uden for landsbyen tilhørte husmændene. Det landskab, som vi i dag forbinder med det typisk danske, blev skabt i denne periode.

Gerlev Rosenpark

Den 10 hektar store park (5) indeholder ud over to rosenhaver en fin samling af træer og buske. Parken har åbent dagligt året rundt, og der er fri entre.

Skuldelev Havn og Skuldelevskibene

Fra Skuldelev Havn (6) kan man se nogle små øer. Mod nord og længst væk ligger Kølholm med den karakteristiske pukkel og tættere på Peberholm. Mellem de to øer ligger sejlrenden. Her blev fem vikingeskibe (7) udgravet på bunden af den tørlagte fjord i 1957. Der var tale om såvel handels- og fiskefartøjer som lange slanke krigsskibe, der tilsammen giver et tydeligt billede af datidens skibsbyggeri og skibstyper.

Skibene blev sænket i slutningen af 1000-tallet for at indsnævre indsejlingen til Roskilde, som dengang var 'hovedstaden'. Roskilde Fjord var derfor en af de vigtigste færdselsårer. Også andre sejlløb har været spærrede, som oftest med nedbankede pæle og andet træværk. Sænknin-gen af skibene tolkes derfor som en akut situation, hvor man meget hurtigt har skullet skabe en spærring. Skuldelevskibene kan ses på Vikingskibsmuseet i Roskilde.

Kopier af Skuldelevskibene på Roskilde Fjord. Det havgående handelsskib, "Ottar" er en kopi af Skuldelev 1, og det mindre handelsskib "Roar Ege" er en kopi af Skuldelev 3. Fotograf: Werner Karrasch.

Skuldelev Dukkemuseum

Museet (8) rummer mere end 6.000 dukker i alle størrelser og andet historisk legetøj samt dåbskjoler fra 1900-tallet.

Skuldelev Ås og Kildeskåret

Den fredede Skuldelev Ås (9) – en af Danmarks mest velbevarede - er med sine 25 meter i højden et imponerende syn i landskabet. Landskabet er dannet under og efter den sidste istid, hvor især gletschere formede landskabet. Skuldelev Ås

er skabt af smeltevandsstrømmens grusaflejringer i en enorm tunnel under isdækket.

Det fortælles om den norske Olav den Hellige, at han sejlede på fjorden, da en troldkvinde sprang frem og råbte: "Skt. Olav med dit røde skæg, du sejler for tæt ved min kældervæg" – og kongen blev vred og råbte tilbage: "Hør du kælling med rok og ten, her skal du sidde og blive en sten". Herefter styrede han sit skib så hårdt mod land, at der skabtes den enorme kløft, som man i dag kan se i åsen. Der sprang en kilde frem, og troldkællingen blev til sten. Ved Skt. Olavs kilde blev der indtil midten af 1800-tallet afholdt kildemarkeder.

Skuldelev As

Skulpturen Livsviljen

Det gamle andelsmejeri ved Østby (10) var tidligere museum for kunstneren Edwin Westergren. Museet ligger i dag sammen med hans karakteristiske skulptur Livsviljen bag mejeriet.

Østskoven

Østskoven (11) rummer mange gamle bøge, og hvor den grænser op til strandengene har skoven endnu præg af åben græsningsskov. Der findes en trampesti langs fjorden.

Eskildsø

Eskildsø (12) er med sine 140 hektarer den største og eneste opdyrkede ø i Roskilde Fjord. Øen hørte i middelalderen sammen med Selsø Hovedgård under den mægtige Roskilde-bisp. Omkring 1100 oprettedes et augustinerkloster på øen, som med sin beliggenhed lå strategisk midt i vandvejen til Roskilde. Klosteret blev dog snart flyttet til Æbelholt i Nordsjælland. Klosterets beliggenhed er aldrig fundet, men man kan se de betydelige kirkeruiner og finde en række lægeplanter, som

Kirkeruinen med kongelys i forgrunden. Foto: www.roskilde-fjord.dk

sandsynligvis er indført af munkene. Det gælder fx. uldbladet kongelys, hundetunge, tandbæger og glat burre, som med enkelte undtagelser kun findes på Eskildsø. Øen er fredet og færdsel må kun ske på den afmærkede sti for ikke at forstyrre fuglelivet. Roskilde Fjord og øerne er udpeget som fuglebeskyttelsesområde.

Selsø Slot

Selsø Hovedgård (13) nævnes første gang i 1288 og tilhørte da Roskilde bispesæde. Efter reformationen overtog kongen al kirkegodset, og han solgte Selsø til den adelige Ulfeldt-familie, som i 1570'erne byggede renæssancegården med de svungne gavle og kviste. Voldgravene er rester fra middelalderens mere fæstningsagtige byggeri. Adelen havde frem til 1660 sin storhedstid med skattefrihed og gode eksportpriser på landbrugsvarer, hvad Selsø er et kulturelt udtryk for. Den næste væsentlige ombygning skete i årene 1728-34, hvor familien Scheel fjernede tårne og spir og anden renæssancepynt

Selsø Slot

Østskoven

fra hovedbygningen, som nu blev helt enkel. Selsø er stadig Ulfeldts renæssancegård med familien Scheels barokanlæg. Fra 1828 og til midten af 1970'erne stod slottet tomt og forfaldt, og der fortaltes spøgelseshistorier om det. Efter en omfattende renovering er Selsø et meget autentisk herregårdsmuseum, idet hovedbygningen fremstår uden indlagt strøm og vand.

Selsø Kirke

Selsø Kirke (14) ligger i dag påfaldende ensomt i landskabet. Det har ikke altid været tilfældet. I 1400-tallet lå der en lille landsby på omkring fem gårde på marken nord for kirken. Det var landsbyen Vestby, som Selsø Slot i 1500-tallet nedlagde for at underlægge sig landsbyens jorder. Kirken består af et romansk kor med en stort cylindrisk apsis samt et yngre skib, hvis østgavl udgør et levn af en rundkirke. Der er fundet spor af rundkirkens fundamenter ved udgravninger på kirkegården.

Skibby Kirke

Skibby Kirke (15) er den største og ældste af kirkerne i Hornsherred (o.1100). Det skyldtes formentlig, at Skibby blev regnet for en købstad i middelalderen. Kirken er bygget om i flere omgange. I 1650 fandt man den berømte Skibby Krønike, som er en skildring af reformationstiden i de første årtier af 1500-tallet. I 1854 fandt man en række overkalkede malerier. De ældste er romanske og fra kirkens ældste tid. De blev restaureret og malet kraftigt op efter 1800-tallets smag. Her fortælles fx historien om tre unge konger på falkejagt, der møder deres egen skæbne i skikkelse af tre dødnige. Pesten hærgede i 1300-tallet, og døden var nær, når man mindst ventede den. Selv en konge måtte derfor være beredt og skrive sine synder.

Museer og seværdigheder

Museet Færgedgården

Færgelundsvej 1, 3630 Jægerspris

T 47 31 25 11

www.egnsmuseum-faerregaarden.dk

Skuldelev Dukkemuseum og Legetøjssamling

Fasanvej 5, 4050 Skibby

T 47 52 01 54

www.skuldelev-dukkemuseum.dk

Gerlev Rosenpark

Tørslevvej 10B, 3630 Jægerspris

T 38 11 32 05

Herregårdsmuseet Selsø Slot

Selsøvej 30A

4050 Skibby

T 47 52 01 71

www.selsoe.dk

Skulpturen Livsviljen

Østbyvej nr. 12, 4050 Skibby

Erik Westergren, T 22 99 96 91

Sejladsoverfart til Eskildsø kan aftales med beboer Svend

Nilsen, T 29 27 35 86

Primitiv overnatning:

Skuldelev Grusgrav

Østbyvej 1

4050 Skibby

L.A. Ring "Sommerdag ved Roskilde Fjord". 1900 Olie på lærred. Foto: Randers Kunstmuseum

Turistbureauer

Frederikssund Erhvervs- og Turistcenter

Havnegade 5A, 3500 Frederikssund

T 47 31 06 85

www.visitfrederikssund.dk

Jægerspris Turistinformation, Rejsestalden

Hovedgaden 29A

3630 Jægerspris

T 47 50 34 89

Relevante hjemmesider

Primitive overnatningspladser www.teltpladser.dk

Mere om folderens fortællinger www.visitfrederikssund.dk